

KOSOVO SPECIALIST CHAMBERS
DHOMAT E SPECIALIZUARA TË KOSOVËS
SPECIJALIZOVANA VEĆA KOSOVA

Predmet: KBC-2020-04
Tužilac protiv v. Pjetera Šalje

Rešava: sudija za prethodni postupak
Sudija Nikola Giju

Sekretar: dr Fidelma Donlon

Datum: 10. septembar 2021.

Jezik: engleski

Oznaka tajnosti: javno

Javna redigovana verzija odluke o preispitivanju mere pritvora Pjetera Šalje

Specijalizovani tužilac

Džek Smit

Branilac optuženog

Žan-Luj Žilisen

SUDIJA ZA PRETHODNI POSTUPAK,¹ na osnovu člana 41(6), (10) i (12) Zakona br. 05/L-053 o Specijalizovanim većima i Specijalizovanom tužilaštvu (u daljem tekstu: Zakon) i pravila 57(2) Pravilnika o postupku i dokazima pred Specijalizovanim većima Kosova (u daljem tekstu: Pravilnik), ovim donosi sledeću odluku.

I. TOK POSTUPKA

1. Dana 19. juna 2020, u skladu sa odlukom sudije za prethodni postupak o potvrđivanju optužnice (u daljem tekstu: odluka o potvrđivanju optužnice),² specijalizovani tužilac je podneo potvrđenu optužnicu.³
2. Dana 16. marta 2021, u skladu sa odlukom i nalogom za hapšenje koje je izdao sudija za prethodni postupak,⁴ Pjeter Šalja (u daljem tekstu: g. Šalja ili optuženi) uhapšen je u Kraljevini Belgiji (u daljem tekstu: Belgija).⁵
3. Dana 15. aprila 2021, nakon završetka sudskog postupka u Belgiji, g. Šalja je doveden u pritvorski objekat Specijalizovanih veća (u daljem tekstu: Specijalizovana veća) u Hagu, Holandija.⁶

¹ KSC-BC-2020-04, F00001, predsednik, *Odluka o određivanju sudije za prethodni postupak*, 14. februar 2020, javno.

² KSC-BC-2020-04, F00007, sudija za prethodni postupak, *Odluka o potvrđivanju optužnice protiv Pjetera Šalje*, 12. juni 2020, strogo poverljivo i *ex parte*. Javna redigovana verzija izdata je 6. maja 2021, F00007/RED.

³ KSC-BC-2020-04, F00010, specijalizovani tužilac, *Podnesak sa potvrđenom optužnicom*, 19. juni 2020, javno, sa prilogom 1, strogo poverljivo i *ex parte*, i prilogom 2, poverljivo. Poverljiva, manje redigovana verzija i javna, dodatno redigovana verzija potvrđene optužnice podnesene su 31. marta 2021, F00016/A01, poverljivo, F00016/A02, javno.

⁴ KSC-BC-2020-04, F00008, sudija za prethodni postupak, *Odluka po zahtevu za izdavanje naloga za hapšenje i naloga za dovođenje*, 12. juni 2020, poverljivo. Javna redigovana verzija izdata je 6. maja 2021, F00008/RED. KSC-BC-2020-04, F00008/A01, sudija za prethodni postupak, *Nalog za hapšenje g. Pjetera Šalje*, 12. juni 2020, strogo poverljivo i *ex parte*. Javna redigovana verzija izdata je 15. aprila 2021, F00008/A01/RED.

⁵ KSC-BC-2020-04, F00013, sekretar, *Obaveštenje o hapšenju prema pravilu 55(4)*, 16. mart 2021, javno.

⁶ KSC-BC-2020-04, F00019/RED, sekretar, *Javna redigovana verzija obaveštenja o prijemu Pjetera Šalje u pritvorski objekat Specijalizovanih veća i uslovnoj dodeli branioca, podnesak F00019 od 15. aprila 2021*, 26. april 2021, javno, s priložima 1-2, poverljivo.

4. Dana 15. juna 2021, sudija za prethodni postupak odbio je zahtev za privremeno puštanje na slobodu koji je podnela odbrana g. Šalje (u daljem tekstu: odbrana) i naložio da se g. Šalji produži pritvor (u daljem tekstu: prva odluka o pritvoru).⁷
5. Dana 28. juna 2021, odbrana je uložila žalbu na prvu odluku o pritvoru (u daljem tekstu: žalba).⁸
6. Dana 2. avgusta 2021, pošto odbrana nije podnela svoje izjašnjenje o preispitivanju mere pritvora izrečene g. Šalji u vremenskom roku navedenom u prvoj odluci o pritvoru,⁹ Specijalizovano tužilaštvo (u daljem tekstu: tužilaštvo) podnelo je svoje izjašnjenje po ovom pitanju (u daljem tekstu: izjašnjenje tužilaštva).¹⁰
7. Dana 10. avgusta 2021, sudija za prethodni postupak odobrio je zahtev odbrane da podnese odgovor na izjašnjenje tužilaštva najkasnije deset dana nakon što bude obavještena o odluci panela Apelacionog suda po njenoj žalbi, i naložio tužilaštvu da podnese dopunu na izjašnjenje tužilaštva, ako smatra za shodno, najkasnije pet dana nakon odluke panela Apelacionog suda.¹¹
8. Dana 20. avgusta 2021, panel Apelacionog suda odbio je žalbu (u daljem tekstu: odluka Apelacionog suda).¹² Tužilaštvo nije podnelo dopunu svog izjašnjenja nakon odluke Apelacionog suda.

⁷ KSC-BC-2020-04, F00045, sudija za prethodni postupak, *Odluka po zahtevu Pjetera Šalje za privremeno puštanje na slobodu*, 15. juni 2021, poverljivo. Javna redigovana verzija izdata je 23. juna 2021, F00045/RED.

⁸ KSC-BC-2020-04, IA001/F00001, odbrana g. Šalje, *Žalba odbrane na odluku po zahtevu Pjetera Šalje za privremeno puštanje na slobodu*, 28. juni 2021, poverljivo. Javna redigovana verzija izdata je 31. avgusta 2021, IA001/F00001/RED.

⁹ Prva odluka o pritvoru, stav 50(d).

¹⁰ KSC-BC-2020-04, F00058, specijalizovani tužilac, *Izjašnjenje tužilaštva o prvom preispitivanju mere pritvora*, 2. avgust 2021, javno; Prva odluka o pritvoru, stav 50(e).

¹¹ KSC-BC-2020-04, F00060, sudija za prethodni postupak, *Odluka po zahtevu odbrane za izmenu rokova*, 10. avgust 2021, javno, stavovi 11, 12, 14.

¹² KSC-BC-2020-04, IA001/F00005, panel Apelacionog suda, *Odluka po žalbi Pjetera Šalje na odluku o privremenom puštanju na slobodu*, 20. avgust 2021, poverljivo. Javna redigovana verzija izdata je istog dana, IA001/F00005/RED.

9. Dana 1. septembra 2021, odbrana je podnela izjašnjenje o preispitivanju mere pritvora izrečene g. Šalji (u daljem tekstu: izjašnjenje odbrane).¹³

10. Dana 9. septembra 2021, sekretar je podneo izjašnjenje o pitanjima o uslovima pritvora g. Šalje koja je u svom podnesku pokrenula odbrana (u daljem tekstu: izjašnjenje sekretara).¹⁴

II. ARGUMENTACIJA STRANA

11. Tužilaštvo tvrdi da je i dalje potrebno produžiti pritvor g. Šalje i traži da sudija za prethodni postupak naloži da optuženi ostane u pritvoru.¹⁵ Tužilaštvo smatra da nije došlo do bitnih promena okolnosti zbog kojih bi trebalo odstupiti od utvrđenih razloga za pritvor i da su se rizici iz člana 41(6)(b) Zakona zapravo povećali od izdavanja prve odluke o pritvoru.¹⁶

12. Odbrana traži da sudija za prethodni postupak naloži da se g. Šalja privremeno pusti na slobodu, pod bilo kojim uslovima koje smatra primerenim.¹⁷

III. MERODAVNO PRAVO

13. Član 41(6) Zakona predviđa da Specijalizovana veća mogu da izdaju nalog o hapšenju lica samo onda kad postoji osnovana sumnja da je lice izvršilo krivično delo iz nadležnosti Specijalizovanih veća, i postoje jasni osnovi da se smatra: (i) da postoji opasnost od bekstva; (ii) da će lice uništiti, sakriti, izmeniti ili krivotvoriti dokaze o krivičnom delu, ili osobite okolnosti ukazuju na to da će ometati tok krivičnog

¹³ KSC-BC-2020-04, F00066, specijalizovani branilac, *Odgovor odbrane na izjašnjenje tužilaštva o prvom preispitivanju pritvora*, 1. septembar 2021. (dostavljeno 2. septembra 2021), javno.

¹⁴ KSC-BC-2020-04, F00073, sekretar, *Podnesak sekretara u skladu s pravilom 23(2) o uslovima pritvora*, 9. septembar 2021, poverljivo.

¹⁵ Izjašnjenje tužilaštva, stavovi 1, 8.

¹⁶ Izjašnjenje tužilaštva, stav 1.

¹⁷ Izjašnjenje odbrane, stavovi 6, 44.

postupka, ili (iii) da će ponoviti krivično delo, dovršiti pokušano krivično delo ili učiniti krivično delo kojim preti.

14. Član 41(10) Zakona predviđa da sve do pravnosnažnosti presude ili do puštanja na slobodu, sudija za prethodni postupak ili postupajući panel, po isteku roka od dva (2) meseca od donošenja poslednjeg rešenja o pritvoru, razmatra da li još uvek postoje razlozi za pritvor i izdaje rešenje kojim se produžava ili ukida pritvor. To takođe proizlazi iz pravila 57(2) Pravilnika.

15. Član 41(12) Zakona predviđa da se u cilju obezbeđenja prisustva optuženog, sprečavanja ponavljanja krivičnog dela ili obezbeđenja uspešnog vođenja krivičnog postupka pored mere pritvora mogu naložiti sledeće mere: sudski poziv, hapšenje, puštanje na slobodu uz kauciju, kućni pritvor, obećanje da neće napustiti mesto boravka, zabranu približavanja određenim mestima ili licima, javljanje u stanicu policije ili drugo mesto i mere obaveznog pohađanja popravnih programa.

16. Prema pravilu 56(2) Pravilnika, panel se stara da pritvoreno lice ne boravi u pritvoru neopravdano dugo u periodu do početka suđenja, a u slučaju da dođe do nepotrebnog odlaganja koje prouzrokuje specijalizovani tužilac, panel, nakon što sasluša strane u postupku, može pustiti lice na slobodu pod uslovima koje smatra odgovarajućim.

IV. DISKUSIJA

A. MERODAVNI STANDARD

17. Tužilaštvo navodi da se rešavanje prema pravilu 57(2) Pravilnika neminovno odnosi na eventualne promene u okolnostima od poslednje odluke o pritvoru.¹⁸

¹⁸ Izjašnjenje tužilaštva, stav 3.

Takođe smatra da sudija za prethodni postupak nije dužan da razmatra faktore o kojima je već odlučeno u prvobitnoj odluci o pritvoru.¹⁹

18. Odbrana odgovara da prema normativnom okviru Specijalizovanih veća nije potrebno da dođe do promene okolnosti da bi se izvršilo temeljno ispitivanje da li još uvek postoje razlozi za pritvor.²⁰ Dodaje da je na tužilaštvu da pokaže da je neophodno da optuženi ostane u pritvoru, a što duže se g. Šalja nalazi u pritvoru, ta dužnost tužilaštva je sve veća.²¹

19. Sudija za prethodni postupak podseća da je prema članu 41(10) Zakona dužan da razmotri da li još uvek postoje razlozi za pritvor, uključujući osnove navedene u članu 41(6) Zakona, odnosno (i) da li postoji osnovana sumnja da je lice izvršilo krivično delo ili dela i (ii) da li postoje jasni osnovi da se smatra da postoji bilo koji od rizika navedenih u članu 41(6)(b) Zakona.²² Sudija za prethodni postupak nije dužan da razmatra faktore o kojima je već odlučeno u prvobitnoj odluci o pritvoru, ali je dužan da te razloge ili okolnosti razmotri i utvrdi da li još uvek postoje. Ključno je da se sudija za prethodni postupak uveri da u trenutku donošenja odluke po zahtevu za preispitivanje osnovi za dalji pritvor i dalje postoje.²³ Tužilaštvo je dužno da pokaže da je neophodno da optuženi ostane u pritvoru.²⁴

B. OSNOVANA SUMNJA

20. Kad je reč o minimalnom kriterijumu za produženje pritvora, član 41(6)(a) Zakona kao prvi uslov propisuje postojanje osnovane sumnje da je pritvoreno lice

¹⁹ Izjašnjenje tužilaštva, stav 3.

²⁰ Izjašnjenje odbrane, stav 7.

²¹ Izjašnjenje odbrane, stavovi 4, 7.

²² V. na primer, KSC-BC-2020-07, F00143, sudija za prethodni postupak, *Odluka o preispitivanju pritvora Hisnija Gucatija*, 24. februar 2021, javno, stav 17.

²³ KSC-BC-2020-07, IA002/F00005, panel Apelacionog suda, *Odluka po žalbi Nasima Haradinaja na odluku o preispitivanju pritvora*, 9. februar 2021, stav 55.

²⁴ Prva odluka o pritvoru, stav 13, i dalje napomene.

izvršilo krivično delo iz nadležnosti Specijalizovanih veća. To je uslov *sine qua non* za valjanost odluke o produženju pritvora pritvorenom licu.²⁵

21. Tužilaštvo iznosi, na osnovu razloga navedenih u odluci o potvrđivanju optužnice, da i dalje postoji dobro utemeljena sumnja da je optuženi izvršio krivična dela iz nadležnosti Specijalizovanih veća.²⁶ Odbrana se po tom pitanju nije izjasnila.

22. Sudija za prethodni postupak podseća da je u odluci o potvrđivanju optužnice utvrđeno da, u skladu sa članom 39(2) Zakona, postoji dobro utemeljena sumnja da je g. Šalja krivično odgovoran za nekoliko ratnih zločina (proizvoljno lišavanje slobode, surovo postupanje, mučenje i ubistvo) prema članovima 14(1)(c) i 16(1)(a) Zakona.²⁷ Ti zaključci doneti su na osnovu standarda koji je viši od minimalnog kriterijuma postojanja osnovane sumnje, neophodnog prema članu 41(6)(a) Zakona.²⁸

23. U nedostatku novih informacija ili razvoja događaja u vezi sa ovom odlukom, sudija za prethodni postupak konstatuje da je uslov iz člana 41(6)(a) Zakona i dalje ispunjen.

C. NUŽNOST PRITVORA

24. Nakon što je minimalni kriterijum iz člana 41(6)(a) Zakona ispunjen, osnovi koji bi opravdavali lišavanje nekog lica slobode moraju biti jasni, u smislu da moraju da budu detaljno izloženi.²⁹ Sudija za prethodni postupak dalje podseća da, imajući u vidu postojeće dokaze, ti konkretni i jasni osnovi moraju ići u prilog uverenju³⁰ da postoji neki od rizika navedenih u tri stava člana 41(6)(b) Zakona, što znači da se

²⁵ *Slično tome*, ECtHR, *Merabishvili v. Georgia* [GC], no. 72508/13, [Judgment](#), 28. novembar 2017, stav 222, i dalje napomene.

²⁶ Izjašnjenje tužilaštva, stavovi 1, 2, 5.

²⁷ Odluka o potvrđivanju optužnice, stav 140(a). V. takođe prvu odluku o pritvoru, stav 15.

²⁸ Odluka o potvrđivanju optužnice, stav 35.

²⁹ Prva odluka o pritvoru, stav 16, i dalje napomene.

³⁰ V. uvodnu odredbu člana 41(6)(b) Zakona.

prihvata mogućnost, a ne neminovnost, da se tako nešto dogodi u budućnosti.³¹ Drugim rečima, treba pokazati da je manje nego izvesno ali više nego tek moguće da će neki od tih rizika nastupiti.³² Prilikom odlučivanja o tome da li neko lice treba da bude pušteno na slobodu ili zadržano u pritvoru, sudija za prethodni postupak mora da razmotri alternativne mere za sprečavanje rizika iz člana 41(6)(b) Zakona.³³

1. Opasnost od bekstva

25. Tužilaštvo smatra da opasnost od bekstva g. Šalje još uvek postoji.³⁴ Dodaje da se opasnost možda povećala nakon što mu je 31. jula 2021. obelodanjen pozamašni preostali deo materijala prema pravilu 102(1)(b) Pravilnika.³⁵

26. Odbrana odgovara da je pravo lica da bude obavešteno o dokazima jedno od osnovnih procesnih prava optuženog i da je pozivanje na obaveštenost g. Šalje da bi se opravdalo produženje njegovog pritvora g. Šalje je izrazito nepravedno.³⁶ Odbrana zatim apeluje na sudiju za prethodni postupak da preispita svoje nalaze o postojanju umerene opasnosti od bekstva i da konstatuje da za sada takav rizik ne postoji kada se uzme u obzir jaka veza g. Šalje sa Belgijom, činjenica da se potpuno distancirao od političke elite na Kosovu i da nema mrežu pristalica, kao i prethodna izvanredna saradnja g. Šalje sa sudskim i istražnim organima.³⁷ Odbrana takođe traži da sudija za prethodni postupak preispita svoje zaključke o tome da g. Šalja može da se osloni na mrežu svojih pristalica, o stalnoj atmosferi

³¹ Prva odluka o pritvoru, stav 16, i dalje napomene.

³² Prva odluka o pritvoru, stav 16, i dalje napomene.

³³ KSC-CC-PR-2017-01, F00004, Specijalizovano veće Ustavnog suda, *Odluka po zahtevu za ocenu ustavnosti Pravilnika o postupku i dokazima usvojenog na plenarnoj sednici 17. marta 2017*, 26. april 2017, javno, stav 114. *V. takođe*, ECtHR, *Buzadji v. the Republic of Moldova* [GC], no. 23755/07, [Judgment](#), 5. juli 2016. (u daljem tekstu: *Buzadji v. the Republic of Moldova* [GC]), stav 87 *in fine*; ECtHR, *Idalov v. Russia* [GC], no. 5826/03, [Judgment](#), 22. maj 2012, stav 140 *in fine*.

³⁴ Izjašnjenje tužilaštva, stavovi 5, 6.

³⁵ Izjašnjenje tužilaštva, stavovi 1, 4.

³⁶ Izjašnjenje odbrane, stavovi 18-19.

³⁷ Izjašnjenje odbrane, stav 20.

zastašivanja svedoka na Kosovu tokom suđenja bivšim pripadnicima Oslobođilačke vojske Kosova (u daljem tekstu: OVK), kao i suprotstavljanju g. Šalje Specijalizovanim većima, nakon što je Apelacioni sud konstatovao da je potrebno konkretno navesti da postoji mreža pristalica, dovoljno dokaza da bi se moglo zaključiti da optuženi zaista može da mobiliše tu mrežu pristalica, i konkretni osnovi da se opravda relevantnost protivljenja optuženog Specijalizovanim većima.³⁸

27. Što se tiče zahteva odbrane da sudija za prethodni postupak preispita nalaze u vezi sa rizikom od bekstva nakon prve odluke o pritvoru, sudija za prethodni postupak napominje da su u toj odluci izričito razmotrene činjenice da g. Šalja ima vezu sa Belgijom, da je napustio Kosovo i distancirao se od njega i da se odazvao sudskom pozivu u kontekstu jednog drugog sudskog postupka.³⁹ Međutim, zaključeno je da ti faktori ne dovode u pitanje druge faktore u prilog rizika od bekstva niti u dovoljnoj meri ublažavaju taj rizik.⁴⁰ Slično tome, osvrćući se na molbu odbrane za preispitivanje više konstatacija iz prve odluke o pritvoru u svetlu određenih zaključaka Apelacionog suda, posebno je objašnjeno da pored činjenice da je g. Šalja obavешten o tome da postoji dobro utemeljena sumnja da je bio član udruženog zločinačkog poduhvata (u daljem tekstu: UZP), karakteristike navoda o UZP-u u ovom predmetu i dokumentovano odbijanje g. Šalja da prizna legitimitet Specijalizovanih veća povećavaju rizik od bekstva.⁴¹

28. Nakon razmatranja faktora i okolnosti na koje se pozvao u prvoj odluci o pritvoru, sudija za prethodni postupak je i dalje uveren da ti faktori i okolnosti još uvek postoje. G. Šalja: (i) je svestan ozbiljnih optužbi koje ga terete, mogućnosti izricanja stroge kazne u slučaju da bude osuđen, i pravosnažne presude dvojici članova istog UZP-a u kojem je i on sam učesnik, i (ii) ne priznaje legitimitet

³⁸ Izjašnjenje odbrane, stavovi 21-22.

³⁹ Prva odluka o pritvoru, stavovi 25-27.

⁴⁰ Prva odluka o pritvoru, stavovi 25-27.

⁴¹ Prva odluka o pritvoru, stavovi 25-26.

Specijalizovanih veća.⁴² Pored toga: (i) relativno mala grupa koja čini UZP i činjenica da se događaji na kojima počiva optužnica jasno razaznaju, povećavaju izgleda da će se članovi međusobno pomagati, na primer da jedni drugima omoguće bekstvo, i (ii) postoji ustaljena opšta klima ometanja krivičnih postupaka povezanih sa OVK i zastrašivanja svedoka.⁴³ Ti faktori i okolnosti i dalje ukazuju na postojanje umerenog rizika od bekstva g. Šalje. Međutim, s obzirom da ti faktori i okolnosti ne zavise od obelodanjivanja materijala na kojima počivaju optužbe protiv g. Šalje i u odsustvu konkretnog obrazloženja tužilaštva, sudija za prethodni postupak smatra da obelodanjivanje dodatnog materijala nije povećalo rizik od bekstva.

2. Rizik od ometanja odvijanja postupka pred Specijalizovanim većima

29. Tužilaštvo navodi da i dalje postoji rizik da će g. Šalja ometati odvijanje postupka pred Specijalizovanim većima.⁴⁴ Tužilaštvo dodaje da se rizik možda i povećao nakon što je g. Šalji 31. jula 2021. obelodanjen znatan deo preostalog materijala po pravilu 102(1)(b) Pravilnika.⁴⁵

30. Odbrana uzvraća da je pravo da lice bude obavješteno o dokazima jedno od osnovnih procesnih prava optuženog, i zamerati g. Šalji na sticanju tih saznanja i koristiti to kao faktor da se opravda produženje njegovog pritvora je izrazito nepravedno.⁴⁶ Odbrana dodaje da tužilaštvo nije ponudilo konkretne dokaze koji bi ukazivali na stvarnu mogućnost da će g. Šalja ometati postupak pred Specijalizovanim većima.⁴⁷ Pored toga, odbrana smatra da sudija za prethodni postupak treba da razmotri opsežne zaštitne mere na snazi u ovom predmetu i da nema dokaza koji bi ukazivali na to da je g. Šalja (ili ijedno lice povezano s njim) u mogućnosti ili sposoban

⁴² Prva odluka o pritvoru, stavovi 24-25.

⁴³ Prva odluka o pritvoru, stav 26.

⁴⁴ Izjašnjenje tužilaštva, stavovi 1, 2, 5, 6.

⁴⁵ Izjašnjenje tužilaštva, stavovi 1, 4.

⁴⁶ Izjašnjenje odbrane, stavovi 18-19.

⁴⁷ Izjašnjenje odbrane, stav 24.

da zaobiđe te mere i otkrije identitet neidentifikovanih zaštićenih svedoka ili da ima pristup ili na neki drugi način kontaktira identifikovane zaštićene svedoke, posebno imajući u vidu predložene uslove za njegovo privremeno puštanje na slobodu.⁴⁸

31. Sudija za prethodni postupak smatra da je uopštena argumentacija odbrane da tužilaštvo nije pružilo dokaze o dovoljno realnoj mogućnosti da će g. Šalja ometati postupke pred Specijalizovanim većima nepotkrepljena i kao takva neće se dalje razmatrati. Što se tiče izjašnjenja odbrane o zaštitnim merama, sudija za prethodni postupak smatra da u konkretnim okolnostima u ovom predmetu, postojanje zaštitnih mera ukazuje na pojačani rizik od ometanja. Zbog relativno ograničenog obima optužbi koje se stavljaju na teret g. Šalji koje se odnose na jedan jedini lokalitet i koje su se odvijale tokom perioda od nekoliko nedelja, događaji na kojima počivaju optužbe prilično su očigledni. Zbog toga je svedoke u ovom predmetu lakše identifikovati nego u drugim postupcima u kojim su optužbe mnogo većeg obima. U svakom slučaju, sudija za prethodni postupak podseća da je g. Šalji [BRISANO] i da je čak [BRISANO].⁴⁹ Prema tome, postojanje zaštitnih mera ne utiče na zaključak, [BRISANO], da će g. Šalja ometati odvijanje postupka pred Specijalizovanim većima.⁵⁰

32. Vredi podsetiti da [BRISANO]. Pored toga, imajući u vidu konstataciju o zaštitnim merama, sudija za prethodni postupak smatra da obelodanjivanje dodatnog materijala g. Šalji povećava rizik od ometanja postupka. Prema tome, rizik da g. Šalja ometa odvijanje postupka pred Specijalizovanim većima i dalje postoji.

⁴⁸ Izjašnjenje odbrane, stavovi 25-31.

⁴⁹ Odluka Apelacionog suda, stavovi 37, 38.

⁵⁰ Prva odluka o pritvoru, stavovi 32-35; odluka Apelacionog suda, stav 41.

3. Opasnost od izvršenja novih krivičnih dela

33. Tužilaštvo tvrdi da i dalje postoji rizik da će g. Šalja izvršiti nova krivična dela.⁵¹ Dodaje da je ta opasnost postala veća nakon što mu je 31. jula 2021. obelodanjen znatan deo preostalog materijala po pravilu 102(1)(b) Pravilnika.⁵²

34. Odbrana odgovara da je pravo da lice bude obavješteno o dokazima jedno od osnovnih procesnih prava optuženog i zamerati g. Šalji na sticanju tih saznanja i koristiti to kao faktor da se opravda produženje njegovog pritvora je izrazito nepravedno.⁵³ Pored toga, odbrana ponavlja da ne postoje konkretni dokazi koji bi ukazivali na stvarnu opasnost da će g. Šalja izvršiti nova krivična dela, naročito kada se imaju u vidu važeće opsežne zaštitne mere za svedoke.⁵⁴

35. Kao što je već konstatovano gore u vezi sa opasnosti od ometanja postupka, uopštena argumentacija odbrane da ne postoje konkretni dokazi koji bi ukazivali na stvarnu opasnost da će g. Šalja izvršiti nova krivična dela je nepotkrepljena i neće se dalje razmatrati. Pored navedenih razloga o opasnosti da će g. Šalja ometati odvijanje postupka pred Specijalizovanim većima, sudija za prethodni postupak smatra da s obzirom na okolnosti u ovom predmetu potreba za zaštitnim merama ukazuje na rastuću opasnost od izvršenja novih krivičnih dela.

36. U prvoj odluci o pritvoru, konstatovano je da postoji rizik da će g. Šalja izvršiti nova krivična dela pošto je [BRISANO].⁵⁵ Sudija za prethodni postupak ima u vidu činjenicu da postojanje rizika od ometanja postupka ne znači automatski da postoji rizik i od izvršenja novih krivičnih dela, ali ponavlja da su u ovom predmetu faktori koji se odnose na rizik od ometanja postupka relevantni i za procenu rizika od izvršenja novih krivičnih dela.⁵⁶ Sudija za prethodni postupak smatra da rizik da će g.

⁵¹ Izjašnjenje tužilaštva, stavovi 1, 2, 5, 6.

⁵² Izjašnjenje tužilaštva, stavovi 1, 4.

⁵³ Izjašnjenje odbrane, stavovi 18-19.

⁵⁴ Izjašnjenje odbrane, stav 32.

⁵⁵ Prva odluka o pritvoru, stav 39.

⁵⁶ Prva odluka o pritvoru, stav 39.

Šalja izvršiti nova krivična dela i dalje postoji, s obzirom da je g. Šalja [BRISANO]. Pored toga, kao i kod rizika od ometanja postupka, sudija za prethodni postupak navodi da, kao i kod ranije konstatacije u vezi sa izricanjem zaštitnih mera, obelodanjivanje dodatnog materijala povećava rizik da će g. Šalja izvršiti nova krivična dela.

4. Zaključak

37. Sudija za prethodni postupak zaključuje da rizici da će g. Šalja pobeći, ometati odvijanje postupka pred Specijalizovanim većima, ili izvršiti nova krivična dela protiv onih koji se smatraju protivnicima OVK, uključujući svedoke koji su pružili dokaze tužilaštvu i/ili treba da svedoče pred Specijalizovanim većima, i dalje postoje. Sudija za prethodni postupak će u nastavku oceniti da li se ti rizici mogu u dovoljnoj meri otkloniti uslovima koje predlaže odbrana.

D. USLOVNO PUŠTANJE NA SLOBODU

38. Tužilaštvo navodi da nijedan od uslova ne smanjuje u dovoljnoj meri tri rizika iz člana 41(6)(b) Zakona.⁵⁷ Takođe smatra da se ti rizici mogu efikasno kontrolisati samo u pritvorskom objektu Specijalizovanih veća i da uveravanja koje bi optuženi eventualno pružio ne bi bila dovoljna garancija da će uslovi biti poštovani ili da će biti otklonjeni konkretni rizici privremenog puštanja na slobodu.⁵⁸

39. Odbrana tvrdi da nema nikakvog razloga da se odustane od zaključka da se umereni rizik od bekstva može smanjiti adekvatnim merama.⁵⁹ Pored toga kaže da se rizici iz člana 41(6)(b)(ii)-(iii) Zakona dovoljno smanjuju primenom uslova za privremeno puštanje na slobodu ili za kućni pritvor, kako je navedeno u izjašnjenju

⁵⁷ Izjašnjenje tužilaštva, stav 5.

⁵⁸ Izjašnjenje tužilaštva, stav 7.

⁵⁹ Izjašnjenje odbrane, stav 23.

odbrane.⁶⁰ Odbrana osim toga traži da sudija za prethodni postupak izda nalog za veštačenje o opštem nadzoru komunikacija i nadzoru koji se primenjuje u Belgiji, uključujući, ako to smatra primerenim, informacije o mogućnostima za nadzor komunikacija na albanskom.⁶¹ Na kraju, odbrana ponavlja da je g. Šalja voljan da se obaveže na opsežne uslove, uključujući kućni pritvor, koje sudija za prethodni postupak smatra primerenim.⁶²

40. Što se tiče rizika od bekstva, sudija za prethodni postupak je ranije konstatovao da uslovi predloženi u prvoj odluci o pritvoru u dovoljnoj meri ublažavaju tu opasnost, naime pristanak g. Šalje na svakodnevne provere od strane ovlašćenih belgijskih službenika, predaju putnih isprava i strogi nadzor belgijskih vlasti.⁶³ S obzirom da su uopšteni argumenti tužilaštva o ovom pitanju nepotkrepljeni, sudija za prethodni postupak konstatuje da su navedeni uslovi, u nedostatku novih informacija ili razvoja događaja do trenutka donošenja ove odluke, i dalje dovoljni za ublažavanje opasnosti da će g. Šalja pobeći.

41. Međutim, sudija za prethodni postupak smatra da predloženi uslovi za privremeno puštanje na slobodu nisu dovoljni da spreče nenadzirane razgovore između g. Šalje i drugih lica sa eventualnom namerom da se ometaju postupci pred Specijalizovanim većima ili izvrše nova krivična dela.⁶⁴ To je zato što se tim uslovima predviđa zabrana ili ograničen pristup jednom jedinom mobilnom telefonu bez pristupa internetu i samo za ograničene komunikacije koje po potrebi mogu nadzirati Specijalizovana veća ili belgijske vlasti,⁶⁵ ali se ne razmatra mogućnost da g. Šalja u te svrhe koristi sredstva komunikacije koja pripadaju drugima ili da od drugih zatraži da u te svrhe koriste svoje uređaje.⁶⁶ Pored toga, u uslovima se samo razmišlja o

⁶⁰ Izjašnjenje odbrane, stavovi 37-40.

⁶¹ Izjašnjenje odbrane, stavovi 41-42.

⁶² Izjašnjenje odbrane, stav 43.

⁶³ Prva odluka o pritvoru, stav 45.

⁶⁴ Izjašnjenje odbrane, stav 40(i)-(ix).

⁶⁵ Izjašnjenje odbrane, stav 40(vi).

⁶⁶ Prva odluka o pritvoru, stav 46.

mogućnosti svakodnevnog prijavljivanja belgijskim vlastima i nenajavljenim proverama od strane belgijske policije,⁶⁷ što nije dovoljno da se realizuje efikasan nadzor komunikacija g. Šalje u svetlu rizika koji su navedeni gore.

42. Pored toga, sudija za prethodni postupak smatra da mogući kućni pritvor i prateći uslovi ne bi sprečili nenadzirane razgovore između g. Šalje i odobrenih posetilaca.⁶⁸ To znači da čak i ako bi se u praksi sproveo predlog da odobreni posetioci predaju sve uređaje i poruke, da budu podvrgnuti pretresu u potrazi za uređajima ili porukama i da pristanu da se njihovi uređaji i kasnije nadziru,⁶⁹ postoje i drugi načini da se prenesu poruke. Na primer, postoji realna mogućnost da bi g. Šalja mogao da zamoli posetioca da usmeno prosledi poruku ili da upotrebi tuđi uređaj da to uradi. Nasuprot tome, u pritvorskom objektu Specijalizovanih veća se, kada je to potrebno, po sudskom odobrenju mogu se uvesti mere radi sprečavanja takvih nedozvoljenih komunikacija.⁷⁰ Posete se odvijaju u obezbeđenom objektu i u skladu sa konkretnim i detaljnim pravilima kojima se, između ostalog, reguliše registracija posetilaca, postupak prijave posetilaca i bezbednost za vreme posete.⁷¹ Pored toga, čak i ako se ostavi po strani pitanje da li je takve uslove moguće sprovesti u praksi, dodatni uslovi,⁷² kao što je nadzor poseta od strane belgijske policije, ne bi u dovoljnoj meri umanjili navedeni rizik s obzirom na mogućnost korišćenja šifrovanog ili tajnog jezika, što lica koja nisu upoznata sa postupcima pred Specijalizovanim većima ne bi mogla lako da prepoznaju ili spreče.

43. Što se tiče zahteva odbrane za izdavanje naloga za veštačenje, sudija za prethodni postupak je razumeo da, s obzirom na pomenuti veliki broj najrazličitijih uređaja i

⁶⁷ Izjašnjenje odbrane, stav 40(iv), (ix).

⁶⁸ Izjašnjenje odbrane, stav 40(x)-(xxii).

⁶⁹ Izjašnjenje odbrane, stav 40(xviii)-(xx).

⁷⁰ Članovi 4, 7, 15 Uputstva Sekretarijata za rad s pritvorenicima, Posete i komunikacija (u daljem tekstu: Direktiva o posetama i komunikacijama), KSC-BD-09/Rev1/2020, 23. septembar 2020.

⁷¹ Članovi 10-14 Direktive o posetama i komunikacijama.

⁷² Izjašnjenje odbrane, stavovi 40(xxii), 43.

softvera za nadzor, i bez daljih pojedinosti,⁷³ odbrana traži da se pozove veštak koji bi govorio o tehničkim aspektima nadzora komunikacija g. Šalje preko različitih uređaja. Međutim, prethodne konstatacije da predloženi uslovi za privremeno puštanje na slobodu ili kućni pritvor u nedovoljnoj meri eliminišu rizike navedene u članu 41(6)(b)(ii)-(iii) Zakona nisu se isključivo odnosile na komunikacije g. Šalje preko različitih uređaja. Te konstatacije se zasnivaju i na činjenici da predloženi uslovi za privremeno puštanje na slobodu ili kućni pritvor ne sprečavaju nenadzirane razgovore između g. Šalje i odobrenih posetilaca ili razmenu usmenih poruka za vreme tih razgovora, između ostalog i u nameri ometanja postupaka pred Specijalizovanim većima ili izvršenja novih krivičnih dela. Iz navedenog razloga, sudija za prethodni postupak nalazi da svedočenje veštaka nije potrebno u svrhu donošenja ove odluke i odbija zahtev odbrane.

44. Nakon razmatranja uslova za privremeno puštanje na slobodu ili kućni pritvor kako je predložila odbrana i mogućnosti dodatnih mera, sudija za prethodni postupak i dalje je uveren da se komunikacije g. Šalje mogu ograničiti u dovoljnoj meri da eliminišu navedene rizike samo kroz sistem nadzora komunikacija koji se koristi u pritvorskom objektu Specijalizovanih veća. U skladu s tim, sudija za prethodni postupak smatra da predloženi uslovi za privremeno puštanje na slobodu ili kućni pritvor, i moguća dodatna ograničenja koja bi uveo sudija za prethodni postupak, nisu dovoljna da bi se eliminisao rizik da će g. Šalja ometati postupak pred Specijalizovanim većim ili izvršiti nova krivična dela.

E. SRAZMERNOST MERE PRITVORA

45. Tužilaštvo se nije izjasnilo o srazmernosti mere pritvora g. Šalje. Odbrana tvrdi da, pošto je prošlo više od pet meseci od hapšenja g. Šalje i pošto još uvek nije poznat datum početka suđenja, postoji rizik da će g. Šalja nesrazmerno dugo boraviti u

⁷³ Izjašnjenje odbrane, stav 40.

pritoru pre nego što počne suđenje.⁷⁴ Pored toga, odbrana smatra da pritvor ima nesrazmerne posledice po g. Šalju, pošto se suočava sa ozbiljnim poteškoćama da obezbedi ishranu i pristup odgovarajućoj zdravstvenoj nezi, kao i da nemogućnost redovnih porodičnih poseta preterano zadiru u prava g. Šalje na privatni i porodični život.⁷⁵

46. Sudija za prethodni postupak najpre ukazuje na značaj principa srazmernosti prilikom odlučivanja o opravdanosti pritvora pre suđenja.⁷⁶ Dužina pritvora pre početka suđenja je faktor koji treba uzeti u obzir, kao i stepen rizika opisanih u članu 41(6)(b) Zakona, da bi se nakon razmatranja svih faktora utvrdilo da li dalji pritvor „više nije opravdan“ i lice treba pustiti na slobodu.⁷⁷ Međutim, sudija za prethodni postupak ističe da pitanje opravdanosti vremena provedenog u pritvoru pre suđenja nije nešto o čemu se može apstraktno odlučivati. O opravdanosti produženja pritvora optuženog mora se odlučivati na osnovu činjenica i specifičnih faktora u svakom pojedinačnom predmetu.⁷⁸

47. Sudija za prethodni podseća: (i) da je g. Šalja bio u pritvoru u Belgiji od 16. marta 2021, a zatim u pritvorskom objektu Specijalizovanih veća od 15. aprila 2021; (ii) da se tereti po četiri tačke za ratne zločine koji su se dogodili u Albaniji tokom perioda od nekoliko nedelja; (iii) da bi, ako bude osuđen, mogao biti osuđen na dugačku kaznu zatvora; (iv) da se rizici iz člana 41(6)(b)(ii) i(iii) Zakona ne mogu otkloniti predloženim uslovima za privremeno puštanje na slobodu, kućnim pritvorom ili dodatnim uslovima; (v) da su svi potrebni proceduralni koraci u pretretresnoj fazi postupka već završeni, u toku su ili će biti završeni kako bi se u

⁷⁴ Izjašnjenje odbrane, stavovi 3, 34.

⁷⁵ Izjašnjenje odbrane, stavovi 5, 35.

⁷⁶ KSC-BC-2020-07, IA001/F00005, panel Apelacionog suda, *Odluka po žalbi Hisnija Gucatija po pitanjima vezanim za hapšenje i pritvor*, 9. decembar 2020, javno, stavovi 72-73.

⁷⁷ *Slično tome*, KSC-BC-2020-06, IA004/F00005, panel Apelacionog veća, *Odluka po žalbi Hašima Tačija na odluku o privremenom puštanju na slobodu*, 30. april 2021, poverljivo, stav 69. Javna redigovana verzija podneta je istog dana, IA004/F00005/RED.

⁷⁸ [Buzadji v. the Republic of Moldova \[GC\]](#), stav 90.

bliskoj budućnosti predmet mogao proslediti pretresnom panelu radi suđenja, i (vi) da su relevantni vremenski rokovi ispoštovani ili su iz valjanih razloga produženi – ponekad i na zahtev g. Šalje – i da će se svi novi zahtevi za produženje rokova ocenjivati na osnovu važećih pravnih kriterijuma.⁷⁹ Na osnovu toga, sudija za prethodni postupak konstatuje da vreme koje je g. Šalja proveo u pritvoru pre suđenja nije nesrazmerno i da je, u ovoj fazi, diskusija o očekivanoj ukupnoj dužini njegovog pritvora pre suđenja preuranjena i predmet nagađanja.

48. U vezi sa tvrdnjama odbrane o poteškoćama g. Šalje u snabdevanju ishranom i pristupu odgovarajućoj zdravstvenoj nezi, sudija za prethodni postupak prima k znanju da odbrana ne namerava dalje da pokreće ova pitanja, pošto pritužbe g. Šalje sada razmatraju nadležni službenici iz Sekretarijata.⁸⁰ Dakle, u odsustvu konkretnih podnesaka odbrane i s obzirom da se pritužbe g. Šalje razmatraju iako nije podneo formalan prigovor,⁸¹ sudija za prethodni postupak smatra da nije potrebno da se ta pitanja razmatraju u okviru ove odluke. Osim toga, nemogućnost redovnih porodičnih poseta je bila srazmerna i privremena mera zbog zaštite javnog zdravlja za vreme aktuelne pandemije koronavirusa, i g. Šalji je omogućeno da na drugi način komunicira sa svojom porodicom.⁸² Te restrikcije su sada ukinute i zakazane su dodatne porodične posete.⁸³ Sudija za prethodni postupak dalje primećuje da je tvrdnja odbrane da se porodica g. Šalje suočava sa velikim poteškoćama da ga poseti

⁷⁹ V. na primer, KSC-BC-2020-04, F00051, specijalizovani tužilac, *Zahtev za izmenu roka za preliminarne podneske*, 2. juli 2021, javno; F00059, specijalizovani branilac, *Zahtev odbrane za produženje roka za podnošenje odgovora na izjašnjenje tužilaštva o prvom preispitivanju pritvora*, 9. avgust 2021, javno; F00057, specijalizovani tužilac, *Obaveštenje sudiji za prethodni postupak u vezi sa obelodanjivanjem materijala po pravilu 102(1)(b) i zahtev za ograničeno odlaganje obaveze obelodanjivanja određenih materijala*, 31. juli 2021. (dostavljeno 2. avgusta 2021), strogo poverljivo i *ex parte* (poverljiva redigovana verzija dostavljena je 4. avgusta 2021, F00057/CONF/RED); F00074, specijalizovani branilac, *Zahtev odbrane za produženje roka za njen zahtev po pravilu 102(2) [sic]*, 9. septembar 2021. (dostavljeno 10. septembra 2021).

⁸⁰ Izjašnjenje odbrane, stav 35.

⁸¹ Izjašnjenje sekretarijata, stavovi 8-10, 13.

⁸² KSC-BC-2020-04, F00022, sekretar, *Izjašnjenje sekretara prema pravilu 23(2) o merama za ublažavanje rizika od kovida-19*, 19. april 2021, poverljivo, stav 37; KSC-BC-2020-04, F00048, sekretar, *Ažurirano izjašnjenje sekretara prema pravilu 23(2) o merama za ublažavanje rizika od kovida-19*, 16. juni 2021, poverljivo, stavovi 16-17; KSC-BC-2020-04, transkript od 21. juna 2021, javno, str. 64, redovi 6-7.

⁸³ Izjašnjenje sekretarijata, stavovi 11-12.

iz razloga koji su van njihove kontrole nepotkrepljena.⁸⁴ Sudija za prethodni postupak stoga odbija tvrdnju odbrane da ovo ograničenje preterano zadire u pravo g. Šalje na privatni i porodični život te da je zbog toga njegov pritvor nesrazmeran.

V. DISPOZITIV

49. Iz navedenih razloga, sudija za prethodni postupak ovim:

- (a) **NALAŽE** da se g. Šalji produži pritvor;
- (b) **NALAŽE** da g. Šalja, ako želi, najkasnije do **srede, 13. oktobra 2021.** dostavi izjašnjenje o narednom preispitivanju pritvora, sa odgovorima i replikama prema rokovima utvrđenim članom 76 Pravilnika, i
- (c) **NALAŽE** tužilaštvu, ako g. Šalja odluči da u gore navedenom roku ne dostavi izjašnjenje, da najkasnije do **ponedeljka, 25. oktobra 2021** dostavi svoje izjašnjenje o narednom preispitivanju pritvora g. Šalje, a g. Šalji, ako želi, da svoje izjašnjenje dostavi najkasnije do **ponedeljka, 1. novembra 2021.**

/potpis na originalu/

Sudija Nikola Giju,
sudija za prethodni postupak

U petak, 10. septembra 2021.

U Hagu, Holandija.

⁸⁴ Izjašnjenje odbrane, stav 35.